

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska aleja 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Narožnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112

Narodno obrambno in splošno javno delo

Kakor je naša javnost že posnela iz časopisja, so učiteljska društva ob mejah ob sijajni udeležbi članstva priredila zborovanja ter razpravljala o nujni potrebi centraliziranja vsega narodnoobrambnega dela, zlasti pa v obmejnih krajih v eni sami enotni, močni organizaciji. Društveni odbori so sestavili in predložili društvom tozadavne skice in material, ki je bil v celoti in soglasno sprejet. Gledanje učiteljsva na problem obmejne in manjšinskega šolstva ter javnega dela je v glavnem sledeče:

Učiteljska društva dvigajo svoj glas, da bi se končno vendarle izvedla koncentracija naših narodnoobrambnih organizacij in se vpleljal enotni sistem narodnoobrambnega ter vobče javnega nacionalnega dela povsod, v prvi vrsti pa v obmejnih krajih. Skoraj neverjetno je, v kako mnogoštevilnih nacionalnih in patriotičnih društvih se danes cepi delo in troši denar sicer tako maloštevilnega slovenskega dela našega naroda.

Imamo med drugimi družbo sv. Cirila in Metoda, Branibor, Jadransko stražo, Narodno odbrano, Strelske družine, Sokola, klub Mejo, podružnico Jugoslovenske matice, Gosposvetški zvon, Maistrove borce, Društva kmečkih fantov in deklet itd., itd.

Sleherno teh društev in organizacij se skuša uveljavljati, ima krasen program podoben drug drugemu, ki ga z velikim interesom in zanosom načne ter razširi med narodom, ki se pa le delno realizira, dočim ostane največkrat le na papirju. Često vodi ta prevelika cepitev do nevdružnega stanja in pri delovnih silah celo do trenja med posameznimi organizacijami, ker si pač vsaka lasti glavno ulogo. Tako trenja in take vseprek križajoče se poti ter metode narodnoobrambnega, kakor tudi splošnega nacionalnega dela, vsestransko onemogočajo prave in pričakovane uspehe požrtvovalnega prizadevanja še tako idealnih akcij in delavcev.

Prav na meji se vidno opaža, da se ves neizmerni trud razblinja brez vsake koristi za splošno narodno stvar v prazni nič. In prav učiteljsvo to najbolj občuti in pri tem največ trpi.

Od učiteljsva se zahteva sodelovanje vsepovsod in prav ono mora vsakemu in ob poljubni priložnosti položati obračun o svojem delu. Ono mora delati ob lastni polni odgovornosti ter nositi vse posledice; ni pa nikogar, ne posameznega činitelja, nikake korporacije, ki bi v tem labirintu organizacij in njihovih akcij nudil učiteljsvu in ostalim narodnim delavcem vsaj skromno oporo in lajšal težavno delovanje na eni, skupni poti. Niti oficijelne zaščite ni!

Onstran meje se udeležujejo proti nam močne sovražne sile, združene v eni sami organizaciji z imenom »Deutscher Schulverein-Südmark«, in Švabski bund, ki izvaja ta svoj kulturni in gospodarski program s svojima centralama na Dunaju odnosno v Berlinu. Enotni in sistematično je to delo, ki podpira moralno in materialno vse mnoge in velike akcije doma in na tujem z vsemi združenimi silami. O naših manjšinskih in nacionalnih zadevah vodi inozemstvo mnogo boljše evidenco in ima žal čisto na njihov razvoj tudi večjo ingerenco, kakor pa — mi sami!

Kako žalostno slabotne in šibke so po večini naše obmejne nacionalne postojanke, nas je po pravici sram povedati. O tem, kako drže svoje roke križem mnoge naše vplivne in materialno neodvisne ter sijajno podprte osebnosti pri vsem nacionalnem udeleževanju, — laste si pa pri tem vso pravico do ocenjevanja in vodstva našega dela, — rajši molčimo. Pri sreču nam je svetost naših domoljubnih dolžnosti, na drugi strani pa se zavedamo, da imamo pravico ne le delati, temveč tudi sodločevati pri naših nacionalnih akcijah. Zato je postavilo učiteljsvo sledeče predloge na javnost za sistematizacijo nacionalnega delovanja:

1. Vsaj v obmejnem ozemlju naj vodi narodno obrambno delo samo ena organizacija.

2. V tem ozemlju naj se strne vse nacionalno delo v enotno akcijo in organizacijo, ki naj razvije svoje udeleževanje v nacionalni, socialni, prosvetni in gospodarski smeri.

3. Ustanovi naj se skupen forum, ki naj izvede to organizacijsko delo ter enotno akcijo narodnega nacionalnega probujanja in izobraževanja.

4. Sestavi naj se narodnostni kataster, ki naj bo kažipot našemu delu.

5. Predvsem in vsestransko naj se upošteva obmejno šolstvo in društveno življenje.

6. Kakor je že prej navedeno, naj se goji ideološka smer vseh obstoječih nacionalnih organizacij potom enotne skupne organizacije in akcije, odnosno koncentrirane oficijelne akcije.

7. Materialno naj se podpre obvezno predvsem osrednja in enotna akcija in potom nje tudi vse ostale.

8. Povsod naj se pripravlja koncentracija vseh nacionalnih organizacij v enotni skupni akciji, v kateri so lahko razna društva zastopana po svojih posebnih interesih.

To naj bo pobuda k toli potrebni anketi vseh nacionalnih organizacij za sistematizacijo nacionalnega dela v obmejnem ozemlju. S svojimi vplivi in silami je pričakovati prispevanje vseh narodnih društev, krogov, činiteljev in oblastvenih predstavnikov, da bo v najkrajšem času udeležena anketa in skupna akcija za nacionalno probujanje in izobraževanje naroda.

Po dosedanjih poteh ne more in ne sme iti več naprej, to izprevideva najbolj učiteljsvo, ki dela vsepovsod ter trpi zaradi teh neznosnih in nevdružnih razmer.

Klic po sistematizaciji in koncentraciji javnega dela postaja vedno resnejši in vedno pomembnejši. Če kdo, je učiteljsvo upravičeno zahtevati, da se preide iz kaosa paralelnih in sličnih društev in ustanov, ki tirjajo neekonomsko trošenje energij in pri sedanjih ekonomski krizi tudi tem občutnejše neekonomsko trošenje materialnih dajatev za članarine, liste in prireditve, h koncentraciji teh društev in ustanov in tudi k enotni načelni usmerjenosti istih.

To je resna zahteva vseh javnih delavcev, ki jim ni javno delo — le sport.

Povsod povejmo, da zahtevamo koncentracijo in sistematizacijo javnega dela. Tako ne more in ne sme več naprej!

Potek razprav za izredno skupščino in sporazum v JUU

KOMUNIKE

IZVRŠNEGA IN NADZORNEGA ODBORA

JUGOSLOVENSKEGA UCITELJSKEGA UDRUZENJA, KI JE BIL SPREJET NA SKUPNI SEJI 18. DECEMBRA 1933 V BEOGRADU.

Izvršni in nadzorni odbor sta proučila sklepe predsednikov banovinskih sekcij, sprejete na seji 15. decembra 1933, v Beogradu. Sejo je sklical g. Đorđe Mirkov, predsednik sekcije iz Novega Sada. Sklepi glase:

1. Konstatiramo, da obstoja dobra volja pri predstavnikih vseh 10 sekcij, da se doseže soglasen sporazum v vseh vprašanih dnevnege reda. Soglasno sta bila izdelana: a) predlog za spremembo pravil; b) predlog skupščinskega poslovnika.

2. Soglasno je sklenjeno, da se skliče izredna skupščina JUU dne 4. marca 1934, v Beogradu s sledečim dnevnim redom: 1. izprememba pravil; 2. skupščinski poslovnik; 3. priobčitev ostavke izvršnega in nadzornega odbora JUU in izvolitev novega izvršnega in nadzornega odbora JUU. Mandat tega odbora traja do prve redne skupščine.

4. Izredni skupščini bodo predsedovali podpredsedniki glavnega odbora.

5. Dosežen je soglasen sporazum tudi v tem, da se na izredni skupščini sestavi skupna lista novih oseb medsebojnega zaupanja.

6. Dosledno temu sporazumu se usmeri v bodoče tudi pisanje »Narodne prosvete« ter preneha v smislu sporazuma tudi nadaljnje izhajanje »Jugoslovenskega učiteljskega glasa«.

Predsedniki sekcij se bodo zavzeli, da se sporazum, sklenjen na tem sestanku, izvede tudi v organizaciji JUU.

Predstavniki sekcij JUU: Ivan Dimnik, za dravsko banovino, Đorđe Mirkov, za dunavsko banovino, Dušan Velimirović, za zetsko banovino, Đuro Logomerac, za savsko banovino (podpisuje ta sporazum, ampak brez pete točke), Dragoslav S. Ostojić, za beograjsko sekcijo, Petar Grego, za primorsko banovino, Stevo Biljčar, za drinsko banovino, za vrbasko banovino podpisuje v smislu priložnega pooblastila za Isajje Mitrovića Đorđe Mirkov, Marko Cvetković, za vardarsko banovino, Uroš Zdravković, član vardarske sekcije, Svetolik Janković, za moravske sekcije, Blagoje Ristić, član moravske, Todor Dimitrijević, član moravske sekcije.

Na te sklepe predsednikov sekcij dajeta izvršni in nadzorni odbor JUU, po vsestranski proučitvi teh sklepov in razmer v udruženju, naslednjo izjavo:

1. Na zahtevo gosp. Đorđa Mirkova, pred sestankom predsednikov sekcij, sta dala izvršni in nadzorni odbor pismeno izjavo, ki glasi:

»Na izjavljeno željo predsednikov banovinskih sekcij, ki imajo zaupanje v naše delo, izjavljata izvršni in nadzorni odbor JUU:

V dosego složnega dela v JUU se hočejo člani izvršnega in nadzornega odbora pokoriti vsakemu sklepu, ki ga soglasno sprejmejo predsedniki vseh desetih sekcij.«

Ko sta dala tako izjavo, nista izvršni in nadzorni odbor postavila nikakih pogojev in tudi ne pogoja, da morajo sklepe sprejeti soglasno predsedniki vseh desetih sekcij. Izjavo s tako vsebino je zahteval g. Mirkov, ki jo je na skupni seji izvršnega in nadzornega odbora JUU, ki je bila 5. decembra 1933, in ki ji je prisostvoval do konca, utemeljeval s tem, da mu je taka izjava potrebna za delo na sporazumu.

Vsled tega je neutemeljen očitak opozicije, da sta tako soglasnost zahtevala izvršni in nadzorni odbor.

2. S sklepom v točki 4. da bi na izredni skupščini predsedovali podpredsedniki glavnega odbora in ne predsednik, kakor je po pravilih predpisano, se krši dostojanstvo predsednika in tudi dostojanstvo vseh onih, po katerih zaupanju je bil predsednik na čelu odbora.

3. Izvršni in nadzorni odbor misli, da se jima godi krivica, ker so jih njihovi tovariši izvzeli, da ne morejo kandidirati na njihovi sporazumni listi, dasi sta jim izvršni in nadzorni odbor omogočila sklicanje tega sestanka, katerega namen je bil delovati na sporazumu.

4. Izvršni in nadzorni odbor nista nikomur podala ostavke in je ta konstatacija netočna. To izjavljamo, da ne bi bilo nesporezuma med članstvom udruženja.

5. Izvršni in nadzorni odbor ostaneta tudi nadalje na svojih mestih, dokler ju ne zamenja novi izvršni in nadzorni odbor, izvoljen na prihodnji skupščini.

6. Izredna skupščina se more sklicati in vršiti samo po predpisih pravil JUU.

Vsled tega in v zvezi s sklepi predsednikov sekcij z dne 15. decembra 1933, in pooblastila glavnega odbora z dne 19. oktobra bo izvršni odbor objavil sklicanje in dnevi red izredne skupščine, čim prejme za to pismeno zahtevo od šestih sekcijških odborov.

JUGOSLOVENSKO UCITELJSKO UDRUZENJE BEOGRAD.

Beograd, 24/XII 1933 g.

Na dan 15. decembra tek. godine doneta je odluka od strane pretstavnika svih sekcija, da se za 4. mart 1934 god. sazove vanredna skupština udruženja. Ova je odluka već objavljena.

Da bi izvršni odbor imao i pravnog oslonca za saziv vanredne skupštine u smislu donetih odluka saglasno propisima čl. 32 pravila, umoljavaju se upravni odbori svih sekcija, da u najkraćem roku pismeno izveste izvršni odbor, jesu li primili donete odluke i odobravaju li saziv vanredne skupštine, koja se ovim odlukama traži.

Izvršni odbor na osnovi već dobivenog ovlašćenja od glavnog odbora sazvat vanrednu skupštinu, ako se za ovaj saziv izjasne šest upravnih sekcijških odbora, kao što to pravila propisuju.

Molimo, da nam se pismeni odgovori dostave što pre, kako bi izvršni odbor imao vremena za sve pripreme i kako bi se saziv skupštine mogao objaviti na vreme po propisu čl. 34 pravila.

Predsednik Jugoslov. učit. udruženja: M. Radojević.

Damnjan Rašić.

JUU SEKCIJA ZA DRINSKO BANOVINU, Sarajevo, 23/XII 1933 g.

Po pozivu g. Đorđe Mirkova, potpredsednika Gl. odbora JUU i predsednika sekcije za Dunavsko banovinu kao punomoćnika sekcije za banovine: Dravsku, Savsku, Dunavsku, Primorsku i Vrbasku uz pismenu izjavu Izvršnog i nadzornog odbora da pristaje na sve zaključke koji se donesu jednoglasno od pretstavnika svih 10 sekcija, sastali su se predsednici sa nekoliko delegata 14 i 15 decembra o. god. u Beogradu i sporazumno doneli zaključke o saniranju teških prilika u JUU.

Zapisnik o postignutom sporazumu potpisali su svi predsednici sekcija i delegata beogradske sekcije sa ogradom g. Logomerca za V tačku i tu dali i usmenu obezbeđu da će zaključke izvesti.

Upravni i nadzorni odbor ove sekcije po izveštaju svoga potpredsednika razmatrao je Zapisnik sporazuma i prilike u udruženju i bio neobično oduševljen što je došlo do sporazuma, da je borba prekinuta i da će se drugarski nastaviti rad u organizaciji.

Baš onda kada smo najviše verovali da je sporazum postignut i da je taj sporazum iskren, da ćemo svi složno poraditi na ostvarenju postignutih zaključaka, izlazi izjava Izvršnog i Nadzornog odbora: »Štav izvršnog i nadzornog odbora JUU« u »Politici« od 21 decembra o. god.

Tom izjavom ne priznaju postignuti sporazum 10 banovina, šta više odriču se i izjave koju su potpisali i dali g. Mirkovu, a koja je bila glavni povod za dolazak u Beograd i baza za pregovore i sporazum.

Do sada smo verovali da se Izvršni i nadzorni odbor bore za načelne stvari, a ova njihova izjava služi kao neoboriv dokument da su kod njih u pitanju samo ličnosti, položaji da ne respektuju volju i zaključke pretstavnika svega učiteljsva da im nije stalo do mira, sloge, reda i rada u Udruženju, njih nekoliko ljudi siju razdor i ometaju pravilan rad u Udruženju.

Naša Uprava donela je zaključak da sve tačke sporazuma lojalno izvede, verujući da će to isto učiniti i ostale sekcijske uprave. Stoga je neophodno potrebno da se vanredna skupština sazove u Beogradu 4. marta 1934 g. sa dnevnim redom:

1) donošenje izmene pravila;
2) donošenje poslovnika;
3) izbor novog Izvršnog i Nadzornog odbora.

Naša je sveta dužnost da poradimo svim silama svojih članova za zajedničku listu kako bi se Damnjan Rašić sa svojim ljudima uklonio sa položaja, sa koga ometa naš progres.

Ovo naše mišljenje šaljemo vam zato da nas čim pre izvestite o vašem stavu po ovom celom predmetu kako bi mogli zatražiti od Glavnog odbora saziv Vanredne skupštine i na vreme obavestiti sreska društva da na zborovima izaberu delegate za tu skupštinu.

Sekretar: V. Čudarić. Predsednik: Biljčar.

JUU SEKCIJA ZA MORAVSKU BANOVINU, Niš, 25/XII 1933 g.

Na današnjoj skupštini pobedio sporazum sa 36 protivu 2.

Predsednik: Janković.

JUU SEKCIJA VARDARSKJE BANOVINE, Skoplje, 26/XII 1933 g.

Na sednici Upravnog i Nadzornog odbora JUU Sekcije Vardarske banovine u dane 25 i 26 decembra 1933 g. u Skoplju, a posle svestrane diskusije po svima aktualnim pitanjima naše staleške organizacije, jednoglasno je doneta sledeća odluka:

1) Svevršno se pozdravljaju inicijatori sporazuma i sređivanje prilika u našem udruženju.

2) U svemu se usvajaju odluke po pitanju sporazuma, donete na sednici pretsednika svih sekcija u Beogradu 14 i 15 decembra 1933 godine.

3) Zahtevaju da se Vanredna skupština JUU sazove u Beogradu 4. marta 1934 godine isključivo u duhu pomenutog sporazuma sa predloženim dnevnim redom, na pomenutoj sednici sekcijških pretsednika.

4) Osuduje se ponovni pokušaj Izvršnog odbora da osujeti sporazum u Jugoslavenskoj učiteljskoj organizaciji.

5) Mole se sve sekcije uprave JUU da gornje odluke usvoje i prema njima zahtevaju saziv Vanredne skupštine.

Dostavljajući Vam prednje molite se da nas čim pre izvolite izvestiti o prijemu iste kao i o Vašim odlukama, koje budete doneli u vezi zaključaka svih 10 sekcija pretsednika 15 decembra u Beogradu.

Sekretar: Mitar Mitrović. Predsednik Sekcije za Vardarsku banovinu: M. Cvetković.

JUU SEKCIJA GRADA BEOGRADA, Beograd, 27/XII 1933 g.

Beogradsko učiteljsvo na svom velikom zboru 13 oktobra 1933 g. izjavilo je nepoverenje Izvršnom odboru JUU a tako isto i Sekciji Beograd. Kako ni Izvršni odbor ni uprava Beogradske Sekcije nisu priznavali ovaj zbor kao legitiman, to su tri Beogradska sreska društva na svojim posebnim zborovima ponovo jednoglasno izjavila nepoverenje i Izvršnom odboru i Sekciji.

Uprava Beogradske Sekcije je najzad morala sazvat vanrednu skupštinu Beogradske Sekcije radi izbora nove uprave na dan 21 ovog meseca.

Delegati birani za ovu vanrednu skupštinu dobili su mandat da birajući novu upravu biraju takve ljude, koji će doslovno izvoditi sve tačke sporazuma od 14 i 15 ovog meseca skupa pretsednika banovinskih Sekcija.

Delegati su takvu upravu i izabrali, čiji je pretsednik postao g. Dragomir Ostojić, koji je kao pretsednik jednog sreskog društva zastupao Beogradsko učiteljsvo na poznatom skupu pretstavnika od 14 i 15 ovog meseca.

Upravni i nadzorni odbor u sednici svojoj od 23 ovog meseca jednoglasno je rešio, da upotrebi sve svoje snage i moć da se poznati sporazum deset sekcija privede u delo, verujući da će i ostale Sekcije uložiti svaki napor da sporazumna lista na dan 4. marta 1934 god. triumfuje.

Radi što jače agitacije za sporazum odmah je rešeno da se sazove zajednički zbor sva tri Beogradska društva na kome će Beogradsko učiteljsvo reći svoju jedinu reč: Zivela sloga u učiteljskim redovima.

Na istoj sednici uprave, uprava je jedno-dušno odala priznanje drugu Đorđu Mirkovu,